

Kijárat az ajándékbolton át

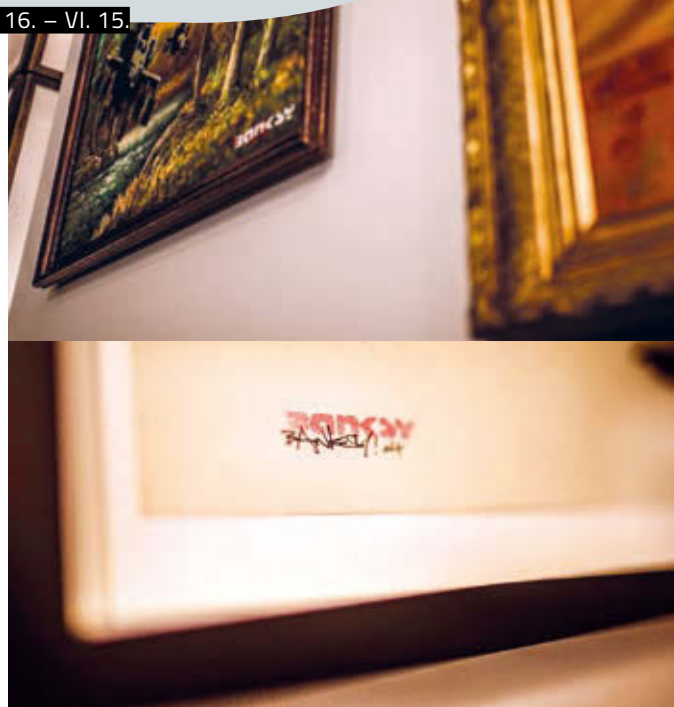
The Art of Banksy

SÍPOS LÁSZLÓ

Bikini Berlin, 2018. II. 16. – VI. 15.

Bár a graffiti és a street art ma is megosztja a társadalmat, a Bristolból induló, máig ismeretlen személyazonosságú Banksy napjaink legfelkapottabb képzőművészei közé tartozik. A *Lány léggömbbel*, a *Majomkirálynő* vagy a *Napalm* című munkáival a 2000-es évek elején szélesebb körben is ismertté vált, s néhány év leforgása alatt a kortárs művészet legtrendibb ágának megkerülhetetlen figurájává lett. Jellegzetes falfestményeinek nagy része angliai és amerikai helyszíneken található, de Ausztráliában vagy Palesztina közterein is láthatunk jó néhányat, műveinek reprodukcióival, sokszorosított grafikáival és installációival pedig gyakran találkozhatunk nyugat-európai galériák és aukciósházak kínálatában. Eddigi legdrágább, *Tartsd foltmentesen!* című alkotása 1 870 000 dollárért kelt el a New York-i Sotheby's 2008 decemberében rendezett jótékonysági árverésén.

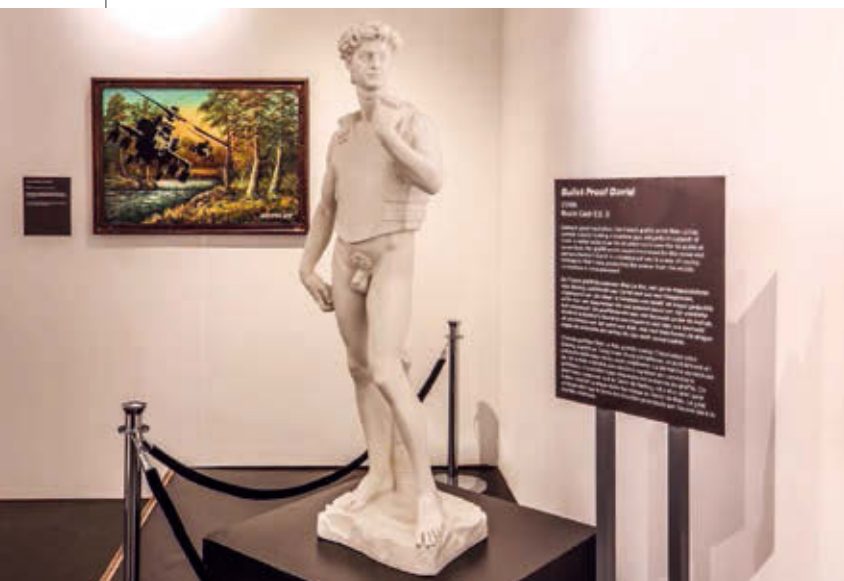
Banksy gerillafestményeinek jellemzői közé tartozik a redukált szín- és formavilág, a transzavantgárdhoz hasonlóan a korábbi, ismert képek (általában fotók)

BANKSY: *Happy Chopper Crude Oil*, 2006, vegyes technika, vászon, 70×100 cm
HUNGART © 2018

szövegek, szlogenek kísérik. Művein gyakran jelennek meg gyerekek és különböző állatfigurák: patkány, majom, elefánt stb. Stenciltechnikával létrehozott kompozícióit nem kizárólag falakra fűjja – 2003-as *Turf War* című kiállításán tehenekeket festett be, 2006-os Los Angeles-i megnyitója alkalmából pedig egy elefántot akart rózsaszínre mázolni, de akciója végül az állatvédők tiltakozása nyomán meghiúsult.

A most látható kiállítás a Bahnhof ZOO közvetlen szomszédságában, Nyugat-Berlin egyik legelegánsabb, BIKINI nevű bevásárlóközpontjában került megrendezésre. A komplexumot csak egy nagyméretű üveg választja el az állatkert majomházától... A 40 munka legnagyobb része magángyűjteményekből származik, biztosítási értékük 20 millió font körüli összeget tesz ki. Az anyag 2017 nyarán még a nemrég megszűnt Felix Club Restaurantban volt látható. A török Istanbul Entertainment Group által szervezett kiállítás kurátora Banksy korábbi menedzsere, Steve Lazarides. A fényképészként induló galériatulajdonos-menedzser a 90-es években kezdte el árulni Banksy műveit először baráti körben, az üzlet azonban hamar felledült, Lazarides pedig 2006-ban megnyithatta első

BANKSY: *Golyóálló Dávid*, 2006, zománc, üvegszál, viasz, 159 cm
HUNGART © 2018

felhasználása, de az új műfajok alkalmazása és az azok közötti átjárás (például az animatronic-installációk) is. Konceptuális alkotásainak sajátossága a fekete humor; rajzait rövid, velős, satirikus

BANKSY: *Kate Moss (Eredeti színskála)*, 2005, szitanyomat, papír, 71×71 cm
HUNGART © 2018

galériáját. Annak ellenére, hogy pártfoglaltjával 2008-ban szétváltak útjaik, 2016 óta London központjában Banksy Print Gallery néven nyomtatott áruló üzletet működtet.

Banksy a háborúk, a kapitalizmus, a fogyasztói társadalom, a pénz kultuszának hajthatatlan kritikusként került a köztudatba, a berlini BIKINI-ben rendezett kiállítása éppen ezért ambivalens. Banksy nevéhez több, pénzzel kapcsolatos akció kötődik: 2004-ben saját pénzt nyomtatott Lady Diana arcképével és Banksy of England-felirattal, amit aztán a Notting Hill-i fesztiválon a tömeg közé szórt (szórattott). A Sotheby's aukciósház 2007 elején tartott árverésén több százezer dollárért értékesítette műveit, majd másnap feltöltötte honlapjára önkritikának is felfogható, *Morons* című munkáját, mely egy *Hülyék, nem hiszem el, hogy tényleg megveszitek ezt a szart* című kép aukciós megvásárlását örökíti meg. E mű reprodukciója Berlinben is látható, mint ahogy a női arcon trónoló Viktória királynőt ábrázoló nyomata is, melyet a híres popénekesnő,

Christina Aguilera vett meg mintegy 40 ezer dollárért. *Fesztivál* című képén anarchista punkok állnak sorba a 30 dollárba kerülő Destroy Capitalism feliratú pólókért – épp úgy, mint most a kiállítás látogatói, akik a 14,50 euróba kerülő belépőjegy megváltása után képeket nézegethetnek arról, hogy a kapitalizmus rossz dolog. A BIKINI faláról visszaköszön Ronald McDonald és Miki egér is, akik kézen fogva vezetik a vietnámi háború ikonikus fényképéről származó, amerikai napalm-támadás során megégett, síró, ruhátlan kislányt. A fogyasztói társadalom jelképei ebben a formában rémálomnak tűnnek, a kiállításon viszont mintha pont Banksy képviselné Ronald McDonaldot és Miki egeret egy személyben...

A tárlat záró termében, Andy Warhol Marilyn Monroe-sorozatát idéző Kate Moss-nyomataival átellenben a látogató virtuálisvalóság-szemüveg segítségével digitális falfestményeket hozhat létre egy nem létező térben, így a manapság elengedhetetlen, bár a kiállítás szempontjából nonszensz technicista esztétika is szerephez jut. Ezek után természetes, hogy a Kijárat az ajándékbolton át vezet (Banksy azonos című, Oscar-díjra jelölt filmjére utalva), ahol a látogató búcsúzóul a nevével fémjelzett csuprok, kulcstartók, hűtőmágnesek mellett a művész munkásságáról szóló kötetet is megveheti 29,90 euróért.

Steve Lazarides Berlinben olyan kiállítást rendezett, mely mondanivalójában jobban hasonlít a Marketing EXPO-ra, mint egy képzőművészeti tárlatra, és amelynek fényében Banksy tevékenysége kizárólag sivár médiahacknek hat. A helyszínt elhagyva úgy tűnik, mintha az ember vegetáriánusként járt volna egy Hermann Nitsch-kiállításon, ahol vegán éttermek fenntartásából finanszírozták az Orgia Misztérium Színház költségeit.

BANKSY: *Lány léggömbbel*, 2004, szitanyomat, papír, 66x50 cm
HUNGART © 2018

BANKSY: *Takarítónő*, graffiti, London